

Tot esperant el Nou Diccionari Normatiu

Més enllà de 'heavies' i 'lights'

Més de quinze anys després del restabliment de la democràcia encara no hi ha un acord social sobre quin català volem. Un repàs històric, més enllà de la batalla entre *heavies* i *lights*, ofereix moltes respostes i la clau per a afrontar solucions.

Ben aviat, a final del 1994, el català tindrà un Nou Diccionari Normatiu. Fins ara, aquest paper, l'ha anat complint el Diccionari General de la Llengua Catalana, dit popularment "el Fabra". És el de color vermell que tothom té a casa, en algun prestatge. La seva revisió era absolutament necessària. Si bé la normatiu creada per Fabra continua essent plenament vigent, l'evolució de la llengua requeria una actualització i revisió del Diccionari General.

Aquesta revisió s'ha fet esperar molt. De fet, quan Pompeu Fabra va enllestir el seu *Diccionari General de la Llengua Catalana*, l'any 1932, ja va deixar clar que aquella obra hauria de ser completada algun dia per l'Institut d'Estudis Catalans amb la publicació d'un diccionari complet i normatiu. Per bé que provisional, el diccionari Fabra representava la culminació de l'obra de modernització i normativació del català duta a terme per Pompeu Fabra. Abans, el Mestre havia establert la unitat ortogràfica del català amb les Normes de l'any 1913 -lleument revisades al llarg dels anys següents- que van salvar la llengua del caos total (un caos que permetia, per exemple, que l'adverbi "on" es pogués arribar a escriure, segons l'escriptor, de vuit maneres diferents). L'obra de Fabra es completava amb la *Gramàtica de la llengua catalana*, que encara avui continua essent l'única oficial. Pompeu va donar a la llengua, doncs, allò que necessitava per a ser moderna: una ortografia, una gramàtica i un diccionari. Un conjunt, a més, vàlid per a tots els Països Catalans a partir de la signatura de les Normes de Castelló, l'any 1932. I amb aquesta aportació Fabra treia el català de les cavernes i el situava en els camins de la història. L'aixecament feixista es troba una llengua moderna, normativada i única per a tots els Països Catalans. L'intent genocida es fa molt més difícil, perquè el Fabra ha

dotat el català dels instruments de defensa necessaris. I durant aquells foscos anys la fidelitat i disciplina d'escriptors, correctors i lingüistes a l'obra de Pompeu Fabra permet la supervivència.

LA LLENGUA EXPLOTA

Passat el franquisme, l'objectiu s'ha assolit: la llengua, per bé que malmesa, ha aguantat. Amb l'inici de la transició, les condicions socials es modifiquen radicalment. L'any 1976 apareix l'*Avui*, el primer diari en català des de l'etapa republicana. Es restableix la Generalitat i de seguida arriben els primers decrets autoritzant l'ensenyament en català, que es generalitza en molt poc temps. En pocs anys es produeix un fenomen inesperat, la ruptura dels àmbits d'ús de la llengua. De ser una llengua d'àmbit privat i familiar, el català passa a ser la llengua de l'escola, del govern, de la ràdio, dels diaris i, en pocs anys, també de la televisió. En paraules del lingüista Joan Solà: l'explosió político-social de la llengua. En aquests agitats anys de la transició la societat catalana experimenta uns canvis profunds, "i ens trobem que el català que parla la gent, la llengua ambiental, és ben diferent del que ens pensàvem que era", opina Solà. "No solament per la castellanització, sinó per la incorporació de molts neologismes. La gent viu la llengua d'una manera diferent". Hauria estat una gran oportunitat de bastir un model de català que fos alhora modern i fidel a la normatiu fabriana; el moment d'una aposta política per un model de llengua de referència genuïna i adaptada a les necessitats de la societat catalana del moment. Aquesta aposta, que sobrepassava de llarg l'àmbit de competències del col·lectiu dels correctors lingüístics, només hauria estat possible sobre dues condicions que s'havien de donar a la vegada: d'una banda, la voluntat política d'optar per un determinat model de llengua, i en segon lloc, la po-

tenciació d'una autoritat normativa prou representativa. No es van donar ni l'una ni l'altra.

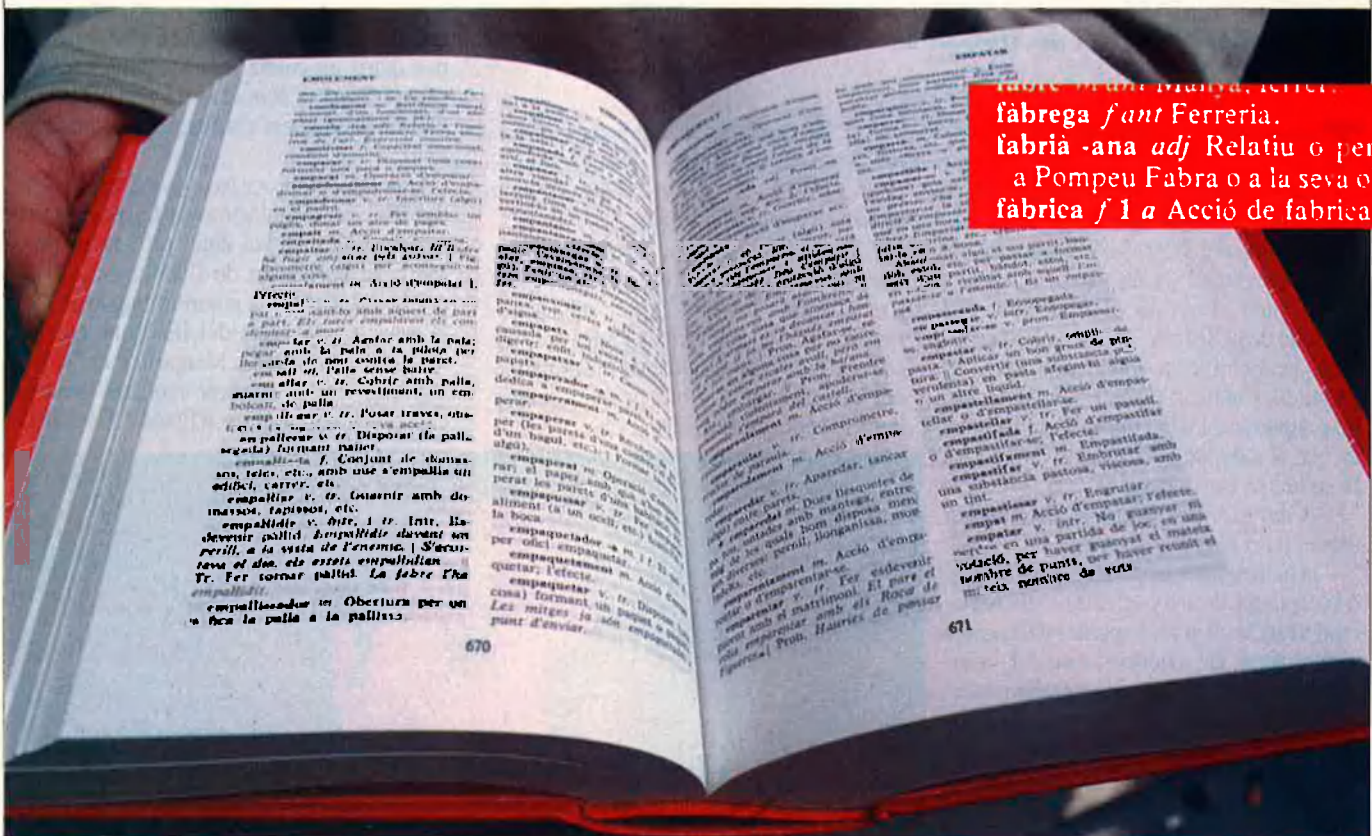
Per tant, mentre la llengua explotava, l'Institut d'Estudis Catalans dormia atrapat pel mateix immobilisme que durant el franquisme havia estat tan útil per a resistir. Els mitjans materials, a més, eren absolutament insuficients: dues petites habitacions a la seu d'Omnium Cultural. Segons el científic Enric Casassas, que havia de ser una figura clau en el procés d'obertura de l'Institut, "en aquells anys el IEC hauria d'haver rebut dintre seu la palpació, el batec de la societat, però no ho va fer".

Per Josep Murgades, filòleg, la rigidesa lingüística del IEC en aquells moments té la seva explicació: "l'Institut va ser víctima de les circumstàncies en què s'havia hagut de moure. La normativació de Fabra es va produir en plena galàxia Gutenberg, i per tant està pensada per a la llengua escrita. Quan s'accedeix a la galàxia McLuhan (esclat dels mitjans audiovisuals, TV i ràdio) el català és una llengua prohibida, tot es fa en espanyol. A causa d'això la Secció Filològica del IEC s'ha mogut durant molts anys en paràmetres estrictament guttenberguians".

L'existència d'un govern nacionalista des del 1980 no significa per a l'Institut d'Estudis Catalans cap canvi substancial. Reclosos en les habitacions de l'Omnium, esperen que la Diputació de Barcelona acabi les obres de rehabilitació de l'antiga seu de l'Institut, al carrer del Carme de Barcelona. La inactivitat amenaça de convertir-se en crònica. I mentre la llengua va creixent i ocupant nous àmbits de difusió, la Secció Filològica de l'Institut s'esllangueix, víctima de la pròpia passivitat i d'una escandalosa manca de mitjans.

LA REVOLUCIÓ CASASSAS

Enric Casassas ocupa la presidència del

fàbrega *f* ant Ferreria.
fàbrica -ana *adj* Relatiu o pertanyent a Pompeu Fabra o a la seva obra.
fàbrica *f* 1 a Acció de fabricar. *b* esp

La revisió del Diccionari General de la Llengua Catalana, de Pompeu Fabra, ha esdevingut una tasca tan necessària com conflictiva.

RAFA GIL

IEC l'any 1982, just quan la Diputació acaba les obres a la nova seu i es fa possible el trasllat. Aquell mateix any apareixen publicats dos articles, signats per Ricard Fité i Ferran Toutain, considerats els iniciadors formals del moviment dels correctors lingüístics *light*. Propugnen una llengua "moderna" i acostada al català que es parla al carrer (es refereixen al català que es parla a Barcelona). Les seves propostes, desenvolupades al llarg dels últims deu anys, alternen castellanismes sintàctics i lèxics amb solucions perfectament genuïnes, però no considerades per la normativa de Fabra. L'any 1983 es crea TV3. La llengua conquereix l'àmbit televisiu. "Els codis normatius del català -diu Joan Solà- es van quedant irremeiablement petits". Es fa evident que molts correctors lingüístics, almenys els que ocupen els llocs més importants, estan disposats a saltar la normativa de Fabra, sempre que ho considerin necessari. Cada corrector comença a imposar el seu particular llibre d'estil, la seva particular interpretació de la normativa. Molts obliden Fabra i les immenses possibilitats que ofereix la seva obra. La inactivitat de l'Institut (dipositari moral i real de l'obra de Pompeu Fabra) contribueix a atorgar als correctors un paper cada cop més destacat

en la definició del model de llengua.

Mentrestant, Enric Casassas està decidit a obrir l'Institut a la societat, a revitalitzar-lo, però la falta de mitjans ho fa molt difícil. La Generalitat nega les subvencions amb l'excusa formal que "el IEC no té capacitat de despesa". En paraules més entenedores: no us donem diners perquè no feu res. "Era com un peix que es mossega la cua -recorda Casassas-; no podíem fer res perquè no ens donaven diners i no ens donaven diners perquè no podíem fer res". Casassas creu, amb la visió que donen els anys passats, que possiblement la Generalitat mirava amb desconfiança l'Institut "perquè és una entitat que no depèn de l'Administració, poc controlable".

Fos com fos, el president del IEC decideix de tirar pel dret i comença una política d'activitats contínues, basades en l'endeutament financer i en grans dosis de voluntarisme. Es tracta de convèncer el govern que sí que hi ha capacitat de despesa. Es fan publicacions, s'organitzen encontres internacionals, s'estableixen convenis amb la CIRIT i el CSIC... "Progressivament es va anar veient que guanyàvem en capacitat de convocatòria i d'influència". I les reticències del govern Pujol es van anar esvaint. El canvi d'actitud de Pujol, que Casassas situa devers l'any 1986, es

va traduir en unes subvencions acceptables i l'establiment de convenis concrets entre el IEC i l'administració, sufragats per aquesta.

Però la Revolució Casassas no es va aturar aquí. Calia renovar l'estructura interna i rejoiner el IEC. L'objectiu s'aconseguí amb una profunda reforma dels estatuts de l'entitat, aprovats ja sota el mandat d'Emili Giral. Els canvis eren radicals. El IEC havia conservat fins llavors el reglament de l'època de la Mancomunitat: només hi podia haver quatre seccions, i cadascuna d'elles podia ser formada, com a màxim, per set membres. La reforma elimina el *numerus clausus* i estableix la xifra de 21 membres per Secció. A més, quan un membre arriba a l'edat de 70 anys conserva drets i deures, però ja no compta com a número, cosa que permet una nova incorporació. A més, es poden crear tantes seccions com es considerin necessàries. Com a resultat, avui el IEC té cinc Seccions, i la Filològica, 28 membres, la majoria joves lingüistes procedents de la Universitat. La renovació s'ha produït, però hi ha una cosa que no canvia: al IEC no hi ha més normativa que la de Pompeu Fabra.

Mentre es produïa aquest llarg i lent procés de "posada al dia" del IEC, en els mitjans institucionals de la Generalitat (TV3,

Teresa Cabré: "Fem un treball tècnic, no ideològic"

Teresa Cabré és la directora de les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans, on preparen el Nou Diccionari Normatiu que ha de sortir publicat a final del 1994. Moltes mirades estan posades en ella, a l'espera de saber fins a quin punt el nou diccionari acceptarà l'entrada de la llista de 778 paraules proposades pels correctors lingüístics del Grup d'Estudis Catalans (GEC). Teresa Cabré treu importància a la famosa llista i remarca que des de les oficines que dirigeix es fa un treball eminentment tècnic.

—*¿Com es tracta l'entrada de castellanismes en el Nou Diccionari?*

—Ja hem començat a treballar els criteris d'acceptació de neologismes i els tenim molt avançats. Un dels apartats dels neologismes seran els manlleus, i un dels apartats dels manlleus seran els castellanismes. Per tant, no es tracten els castellanismes d'entrada, sinó que es fa d'una manera desdramatitzada.

—*Però això dels castellanismes és el que desperta més interès i curiositat respecte al Nou Diccionari...*

—Sí, sembla que sigui un dels punts crucials, i és un punt fonamental i important, però n'hi ha molts d'altres. En realitat l'important és amb quin criteri entrem paraules noves al Diccionari Normatiu.

—*¿I per on anirien els trets?*

—Jo penso que la introducció de paraules noves ha de ser meditada i equilibrada. N'hi han d'entrar, de paraules noves, al Diccionari. I de signe diferent. Ara, dir com han dit alguns diaris que "només el dia que entrin al nou diccionari paraules com barco, calbo, etc., podrem considerar que el català serveix als usuaris de la llengua" no és una posició equilibrada. Com tampoc no ho és aquella que sosté que un diccionari no ha de poder acceptar paraules manllevades d'una altra llengua. Des de les Oficines Lexicogràfiques procurem de fer un treball molt tècnic, perquè si féssim un treball ideològic no acabariem mai.

—*¿Què em pot dir de la llista de paraules que el Grup d'Estudis Catalans (defensors del català light) pretén que entrin en el nou diccionari?*

—El fet que el GEC hagi lliurat una llista de paraules a l'Institut no vol dir de cap manera que l'Institut accepti aquestes paraules. Puc assegurar que no són estudiades a part ni de forma especial, sinó que segueixen el mateix procés que totes les propostes de noves entrades al diccionari.

—*¿S'ha sentit incòmoda o pressionada pel debat ideològic extern concretat en la controvèrsia entre, per dir-ho d'alguna manera, "heavies" i "lights"?*

—Jo personalment no, perquè els membres del IEC tenen l'obligació de no deixar-se influir. És evident que n'hi ha, de pressions. Aquí ens arriben cartes dels dos costats, però hem d'actuar de la forma més desdramatitzada possible, perquè sinó perdrem el sentit de l'equilibri.

Teresa Cabré dirigeix l'oficina del IEC que prepara el nou diccionari.

C. PUERTOLAS

—*¿L'autoritat lingüística del IEC, aprovada pel Parlament l'any 91, servirà per a posar fi a la proliferació de llibres d'estil i transgressions de la normativa als mitjans de comunicació?*

—Una autoritat acadèmica ha d'exercir la seva autoritat, que per això la té. Però exercir l'autoritat no vol dir no escoltar l'opinió dels professionals de la llengua. Dic parlar, no negociar, que és el terme que apareix a la premsa. La Secció Filològica és conscient que ha de tenir relació amb els correctors dels mitjans de comunicació, però també amb els professors de llengua, literats, traductors, etc. Relació, no negociacions.

—*Han dit de vostè que és la successora de Pompeu Fabra. ¿Què en pensa?*

—Que jo no sóc, evidentment, la successora de Pompeu Fabra. Jo provo de no tenir cap protagonisme en la qüestió del diccionari. Parteixo de la base que el diccionari és de l'Institut, no de la Secció Filològica. Si m'han pogut comparar amb en Fabra és perquè jo m'he fet càrrec de les Oficines Lexicogràfiques, i aquestes oficines, les havia dirigides en Fabra.

E. V.

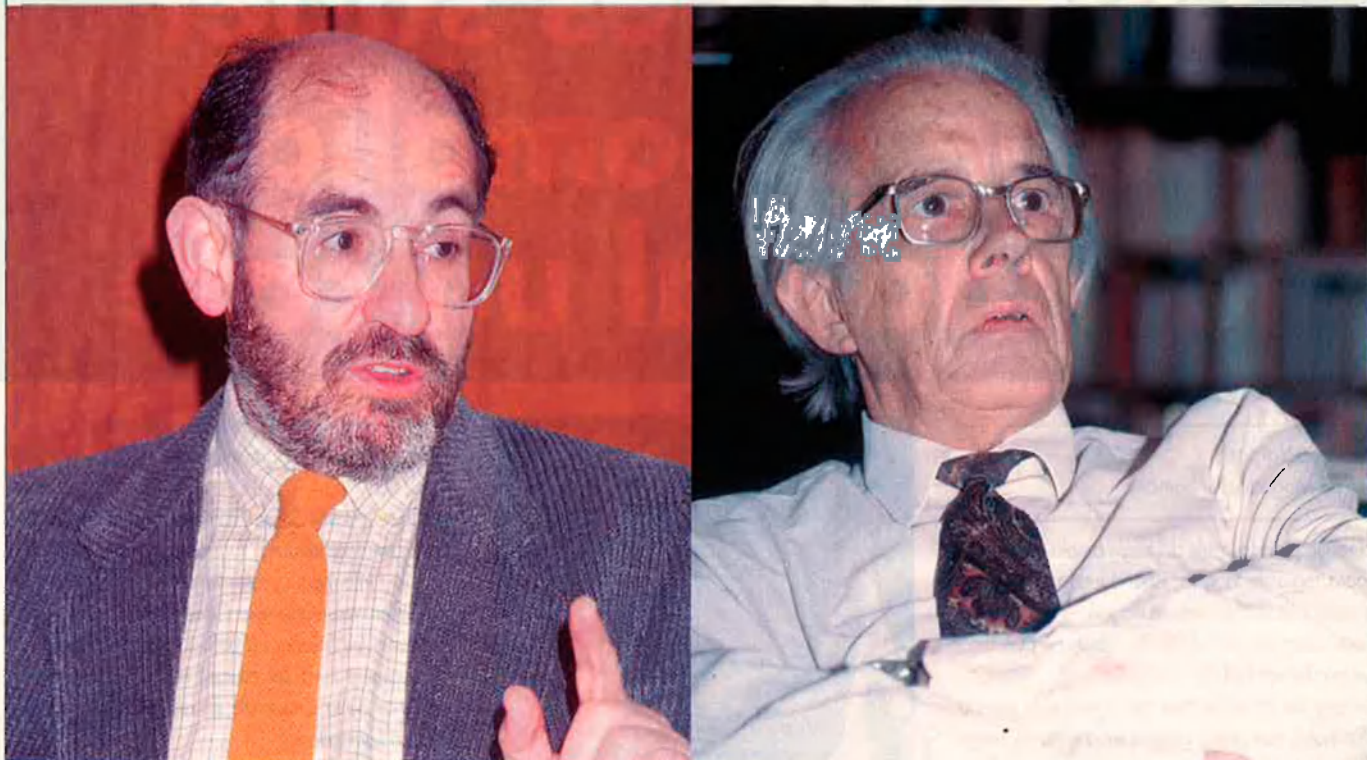
Canal 33 i Catalunya Ràdio), així com als dos diaris en català de Barcelona capital (*Avui* i *Diari de Barcelona*), la responsabilitat lingüística era confiada als correctors *light*.

Aquests dos processos —modernització del IEC i consolidació dels *light*— culminen en una mateixa data: primavera del 1991. El Parlament de Catalunya atorga per llei la somniada autoritat lingüística a la Secció Filològica del IEC, que presideix Antoni M. Badia Margarit. Paral·lelament, els correctors *light* anuncien que es constitueixen en Grup d'Estudis Catalans

(GEC), una mena de grup de pressió que actua com a contrapoder del IEC.

La creació del GEC posa en alerta màxima els fabristes, defensors del català genuí i lliure de castellanismes, anomenats també *heavies*. D'una part d'ells sorgeix Llençua Nacional, associació fundada per una professora d'ensenyament secundari, Maria-Lluïsa Pazos, i allò que fins llavors havia estat un enfrontament soterrat que només arribava als cercles d'iniciats es converteix en una guerra pública entre *heavies* i *lights* al voltant del model de llengua. Una guerra en què qualsevol gosa ficar-hi cullerada.

La discrepància lingüística esdevé enfrontament polític. La simplificació fa acte de presència i converteix en una "pseudobatala" —Joan Solà dixit— el que hauria d'haver estat un debat per la modernització del català sobre bases científiques. Una situació en la qual la llengua, que demana solucions amb urgència, és probablement la principal perjudicada. "Es tracta d'una guerra molt fosca, jo diria que hipòcrita, basada en raons clarament extralingüístiques que cadascú aprofita se-

Joan Solà (esquerra) es queixa de la simplificació del debat encetat amb la confecció del Nou Diccionari Normatiu, una de les obres més importants que el IEC —del qual Enric Casassas (dreta) és el president— està duent a terme.

C. PUÉRTOLAS

gons els propis interessos. I això és molt gruixut. No hi ha hagut exposició de qüestions lingüístiques”, es queixa amargament Joan Solà.

PER UNA DINÀMICA SUPERADORA

Les tensions acumulades fan difícil un debat serè i rigorós. Els treballs del Diccionari haurien de ser, en opinió de molts, una primera base per a desdramatitzar l'assumpte i portar al terreny estrictament tècnic la discussió, almenys en el camp lèxic. En el terreny de la gramàtica, diversos membres de la secció Filològica han confirmat a EL TEMPS que l'Institut preveu de realitzar a termini mitjà una revisió de la gramàtica oficial de Fabra. Serà el moment de posar damunt la taula la multitud de qüestions sintàctiques que aquests últims anys s'han mostrat conflictives. Moltes d'elles, potser no ho serien si l'Institut s'hagués preocupat de reeditar la gramàtica oficial de Fabra, que incomprendiblement avui només es pot trobar en llibreries de vell.

Però hi ha qüestions que no es poden reduir a un debat tècnic, i que estan latents al fons de moltes de les discrepàncies actuals. Des de posicions acostades als *light*, per exemple, s'ha argumentat que l'adopció d'un català més acostat al que es parla a Barcelona, farcit de castellanismes lèxics i sintàctics, pot facilitar que sectors

de la immigració castellanoparlant s'incorporin al català. August Rafanell, sociolingüista i professor a la Universitat de Girona, considera que aquest plantejament és equivocat: “pensar la normativa del català en funció de la proximitat amb el castellà és impertinent. Es cert que hi ha bosses gens negligibles de castellanoparlants als Països Catalans, però la seva incorporació al català no exigeix adular la llengua sinó modificar les condicions socials i polítiques en què es mou la llengua catalana. El català no pot renunciar a lluitar contra la interferència del castellà, no s'ha d'assumir aquesta interferència com a pròpia, seria un error molt gran”. Vicent Pitarch, sociolingüista castellonenc i membre de la secció Filològica del IEC, coincideix bàsicament amb aquest argument: “Fent una llengua híbrida no s'hi incorporen més parlants. Aquest argument fa riure. La llengua ha de ser actualíssima, però en cap cas això no vol dir que hàgim d'acostar sintàcticament o lèxicament el català a l'espanyol”. Per Pitarch, “es facilitarà la incorporació lingüística dels immigrants, si el mercat de treball ho demana si el català es fa imprescindible. No per dir “aquest any” en comptes d’“enguany” guanyarem parlants. És grotesc”. Josep Murgades coincideix amb Rafanell i Pitarch: “Per a incorporar els castellanoparlants a l'ús del català el que cal és donar a la llengua poder social, no aigualir-la

apropant-la a l'espanyol. S'ha de partir de la constatació que continua havent-hi un procés de substitució lingüística a favor de l'espanyol, i que aquest procés s'ha de capgirar fent que la llengua que avanci sigui el català i la que reculi l'espanyol, al contrari del que passa ara”. Per Murgades, la introducció de segons quines reformes lingüístiques dins del català que ara són inacceptables es podrien admetre “si el català fes recular l'espanyol”.

Un altre punt important del debat és l'adequació de la normativa al marc lingüístic global dels Països Catalans. Fou una constant en l'obra de Fabra l'elaboració d'una normativa vàlida per a tot el domini lingüístic català, i ho és també en l'Institut d'Estudis Catalans. El fet que els *light* basin la majoria de les seves propostes en solucions pròpies únicament del català que es parla a Barcelona i els seus voltants és vist com un atac a la unitat de la llengua. De fet, des del GEC s'ha arribat a argumentar en favor de la creació de tres estàndards diferents per al Principat, País Valencià i Balears. Aquest és un punt en què el Nou Diccionari no deixarà lloc a dubtes, car aprofundirà el respecte i la potenciació de les diferents variants de la llengua catalana. Vicent Pitarch subratlla aquesta voluntat de l'Institut: “Es fa un diccionari amb una gran sensibilitat a les variants de la llengua. Tenim molt clara la necessitat d'anivellar la comunitat lingüís-

Què trist és saber que a Somàlia la vida val un cafè

Dr. Josep Vargas
des de Mogadiscio, Somàlia

La sequera més terrible del segle assola aquesta ja
pobra regió de la terra, abandonada de tots, on
els nens i els ancians moren de sed.

Plore d'impotència, plore de ràbia, perquè amb
tan poc faríem tant...

La sequera no ha fet més que agreujar la misèria
d'un poble que pateix guerres tribals, cruels, insen-
sates; fam endèmica perquè la seua agricultura
està destruïda; epidèmies de còlera, diftèria... allí
fins i tot una grip és mortal.

En aquest país, com en tot Àfrica Austral, les aju-
des internacionals, encara que importants, no són
suficients. Els seus habitants reben l'aportació ali-
mentària més baixa del món. A penes 400 grams
diaris, bàsicament dacsa. Amb la sequera més esp-
antosa que es puga imaginar, un got d'aigua és
el bé més preuat que posseeixen, i en general està
infestada...

A Mogadiscio, com a qualsevol població somali-
na, veig morir la gent sense ni tan sols queixar-se.
La sequera ha assecat fins i tot les llàgrimes.

¿Per què els europeus som tan indiferents al terri-
ble destí de milions de persones, per a les quals in-
clús el sèrum és la diferència entre viure o morir?

Els Metges Sense Fronteres som aquí, voluntària-
ment, tractant d'ajudar amb totes les nostres forces
a salvar vides. No tenim prou mitjans. Ens falten
medicaments, aliments; ens falten mitjans per ad-
quirir sèrum, material d'hospital, roba, equips de
desinfecció.

Les dones, homes i nens que a penes sobreviuen
aquí no comprendran mai que en altres regions
del món es viu en l'abundor, que l'aigua que ells
no tenen per a viure es malgasta en fonts, piscines
i dutxes diàries.

La vida d'un somali val el mateix que un cafè a

Foto Saiguda

Europa. Amb el que gastem per prendre una sim-
ple tassa diària, aconseguim salvar una vida: amb
2.400 pts. al mes (un cafè diari al preu de 80
pts. en qualsevol bar), tenim per evitar que un dels
quatre genets de l'Apocalipsi s'enduga un nen o
un jove amb un destí fatal: haver nascut a l'Àfrica

Austral en comptes d'una regió europea.

¿Per què no comparteix un poc de la seua sort
amb ells?

NOTA. Metges Sense Fronteres és una organitza-
ció totalment altruista, formada per metges, infer-
meres i infermers i professionals especialitzats que
treballen voluntàriament i desinteressadament per
salvar vides i ajudar els pobles més necessitats.
Recentment li va ser atorgat el Premi Príncepe de
Astúries de la Concordia en reconeixement al seu
treball humanitari.

**¿Pot gastar el mateix per salvar
una vida que per prendre un
cafè? Llavors pose el seu nom
en aquest cupó.
Per favor.**

SÍ

Desitge ajudar a salvar la vida d'un nen somali.

La meua aportació serà l'equivalent a:

1 cafè
diari
(2.400 pts.)

2 cafès
diaris
(4.800 pts.)

3 cafès
diaris
(9.600 pts.)

...cafès
diaris
...pts.

i amb una periodicitat:

mensual

trimestral

anual

donació única

Nom i cognoms _____

Domicili _____

Població _____

C.P. _____

Tel. _____

DOMICILIACIÓ DE REBUTS EN BANC O CAIXA

Senyor director, li pregue que atenga, amb càrrec al meu compte o a la meua llibreta, els rebuts que presentarà
Metges Sense Fronteres.

Banc/Caixa _____

Direcció de l'agència _____

Of. núm. _____

Compte/Llibreta núm. _____

Firma del titular _____

Títular _____

Retalle i envie'l a: METGES SENSE FRONTERES

Av. del Portal de l'Àngel, 1, 1r. 08002 Barcelona

Tels. Barcelona (93) 412 52 52 Madrid (91) 571 15 60

**METGES
SENSE FRONTERES**

ET

tica, dotant-la d'un estàndard que sigui vàlid per a tots els parlants”.

Cal, doncs, enfocar el debat. Per primer cop des del restabliment de la democràcia l'Institut d'Estudis Catalans reuneix les dues condicions bàsiques per a funcionar com toca: mitjans materials i autoritat normativa reconeguda per la llei. Ara cal que els altres “actors de la llengua” compleixin el seu paper. L'autoritat política, disposant les mesures necessàries perquè l'Institut pugui continuar exercint la seva autoritat lingüística i que aquesta sigui respectada. Els professionals de la llengua, aportant al debat els seus coneixements tècnics amb generositat i acceptant amb disciplina les directrius de l'Institut. I l'Institut exercint la seva autoritat amb responsabilitat i sensibilitat envers tots els sectors implicats. La llengua de Pompeu Fabra ho agrairà.

Eduard Voltas

Josep Murgades (esquerra) i Vicent Pitarch rebutgen els castellanismes per apropar la llengua catalana als immigrants espanyols.

RAFA GIL

Carrer del Carme, 47

El nou diccionari normatiu de la llengua catalana s'elabora al carrer del Carme número 47 de Barcelona, seu de l'Institut d'Estudis Catalans. A quatre cantonades de la Rambla de les Flors, en ple centre de la ciutat. La fàbrica d'aquesta obra magna són les Oficines Lexicogràfiques de l'Institut dirigides per **Teresa Cabré**, membre també de la secció Filològica del IEC i professora de la Universitat de Barcelona. És ella mateixa qui ens mostra, habitació per habitació, les instal·lacions de les Oficines. Darrere cada porta que ens obre apareixen els corresponents especialistes en llengua, obrers del diccionari, amb el seu corresponent ordinador. El ritme de treball és molt alt, l'objectiu és de tenir els treballs acabats al mes de gener de l'any vinent, de forma que l'obra surti al carrer a final del 94.

Teresa Cabré ens explica amb gran detall el sistema de treball. A grans trets, és el següent: en primer lloc, les oficines fan un estudi complet de diferents aspectes del Diccionari Fabra, per exemple com tractava Fabra els noms propis. Un cop vistos els criteris de Fabra, elaboren una proposta per al nou diccionari, que pot consistir a mantenir el criteri del Mestre, matisar-lo o modificar-lo completament i

canviar-lo per un altre. Aquest estudi passa a la Comissió Lexicogràfica, que és formada per **Joan Veny**, **Joaquim Rafel** (que n'és el president), **Joaquim Mallafrè**, **Joan Miralles**, **Joan Bastardes** i **Teresa Cabré** mateix, tots ells membres de la Secció Filològica. La Comissió analitza l'estudi i elabora una proposta molt simple, que passa finalment a l'aprovació de la secció Filològica que presideix el doctor Badia i Margarit. En el cas esmentat la decisió ha estat que no hi hagi noms propis en el nou diccionari, excepte en el cas que s'hagin convertit per l'ús en noms comuns. Per tant, en aquest punt s'ha modificat el criteri de Pompeu Fabra.

En aquests moments les Oficines lexicogràfiques treballen de ple en l'aspecte més conflictiu i cridaner del Nou Diccionari: l'acceptació de neologismes, dins els quals hi ha els castellanismes. L'equip de Teresa Cabré ha establert quatre grups de neologismes. En primer lloc, els mots que ja han estat reconeguts per alguna instància que l'Institut considera normativa, ja siguin documents de la secció Filològica, la Gran Enciclopèdia Catalana o el TERMCAT. Aquests mots en principi entraran sense cap problema al Nou Diccionari.

En segon lloc, hi ha les paraules no admeses per aquestes instàncies, però recollides en el *Diccionari de la Llengua Catalana* o en el nou diccionari d'Enciclopèdia que ha de sortir al mercat. En un tercer nivell hi ha els mots no inclosos en cap dels dos nivells anteriors, però que en canvi són recollits pel *Diccionari Català-Valencià-Balear* o bé pel *Diccionari Etimològic de Joan Coromines*. D'aquests mots, se'n fa un estudi on consta en quins diccionaris o reculls apareixen i les opinions que n'han expressat diversos experts. En aquest nivell es preveu que hi hagi més dificultats, però el fet que siguin molt documentats ajudarà molt els autors a prendre una decisió. I finalment hi ha el grup més conflictiu, que és el format per paraules que no figuren aplegades en cap dels diccionaris i reculls esmentats. En aquest nivell, la majoria de paraules són castellanismes, i la Comissió Lexicogràfica encara no ha pres cap decisió sobre el cas.

Vista la magnitud de l'obra, els mitjans emprats, les hores de dedicació i la professionalitat amb què es treballa, Teresa Cabré manifesta que se sent “ofesa” quan algú li pregunta si *barco*, *calbo*, *cego* o *alfombra* entraran en el nou diccionari. “És ridícul que el debat públic se centri en si aquesta parauleta o aquella entraran en el Diccionari”.

E. V.